

renesanční umění východních Čech 1250–1550 a druhá v Regionálním muzeu v Chrudimi pod názvem Víra v umění – umění ve víře. Výtvarná kultura Chrudimska ve středověku. Díky kvalitně provedenému restaurování se podařilo odhalit autentické pozdně gotické části oltáře s respektováním pozdějších rekonstrukčních zásahů a navrátit oltář na původní místo, kde stále slouží liturgickým účelům.

Rekonstrukce vchodového objektu „Krok“ tvrze Bouda (udržování tradice a popularizace československého opevnění)

Jiří Švec

Dělostřelecká tvrz Bouda je součástí československého opevnění budovaného v letech 1936–1938 jako příprava československé armády na obranu republiky. Vchodový objekt K-S22a Krok představuje hlavní vchod pro osádku tvrze a vjezd pro zásobování. Na postupné rekonstrukci se zde pracovalo již od devadesátých let 20. století, nicméně akcelerace nastala poté, co se vlastníkem této kulturní památky stal Pardubický kraj. Nový vlastník spustil promyšlenou, na několik etap rozdělenou revitalizaci tvrze, financovanou z vlastního rozpočtu. Situace objektu je v řadě ohledů specifická – jedná se o kulturní památku, významnou přírodní lokalitu se zimovištěm netopýrů, je třeba brát v potaz bezpečnostní požadavky, zohlednit specifickou lokalitu, tedy umístění uprostřed hospodářského lesa, ad. Hned v počátku byla celá tvrz nově elektrifikována, v druhé etapě proběhla stavební rekonstrukce zevnějšku vchodového objektu, tj. nejen oprava a izolace střechy či natažení omítek, ale i výroba a osazení tvarově naprosto přesných replik pancéřových zvonů. Následně byly osazeny repliky střelné těžkého kulometu, granátových skluzů a trub pro stěnové periskopy, stejně tak repliky pancéřových dveří ve

Obr. 1. Rekonstrukce vchodového objektu „Krok“ tvrze Bouda před obnovou, foto: Milan Křištof

Obr. 2. Rekonstrukce vchodového objektu „Krok“ tvrže Bouda po obnově, foto: Milan Křištof

vchodu pro pěší a posuvných vrat ve vjezdu pro nákladní auta. Nutno vyzdvihnout i obnovu drenážních vrstev u stěn srubu a navrácení okolního terénu do stavu v roce 1938.

Zcela nově byla ve vchodu instalována samočinně vysouvaná vrata, která v původním projektu představovala hlavní a také nejmohutnější a nejsložitější uzávěr chodby vjezdu včetně tlakového uzavření. Nutno zdůraznit, že celková hmotnost vrat dosahovala cca 21 tun, z čehož pohyblivá část (vráťeň a protizávaží) měla více než 15 tun. Rozměrově největší část padacích vrat představovala vráťeň, tvořená z nosné konstrukce (ocelový plech tloušťky 2 cm a rozměrech 318 × 318 cm, upevněný na rámu tvořeném masivními traverzami) a ochranné konstrukce, která sestávala z devíti kusů pancéřových desek. Po osazení vrat a zvonů probíhaly výše zmíněné práce na obnově vnějších omítek. Stavební laboratoř firmy STAVEXIS, s.r.o., v předstihu obdržela vzorky originálních omítek z objektů tvrže, z nichž zjišťovala nejen složení, ale i původní barevné pigmentace. Původní receptury omítek z let stavby opevnění nebylo možné použít, aplikovaly se totiž za jiných podmínek, nanášely se na čerstvý beton a jejich vzájemná chemie vedla k jiným procesům. Odtrhovými zkouškami se však vybraly omítky s nejvyšší hodnotou přídržnosti k podkladu, následně se posuzovala jejich struktura. Cílem bylo vybrat takovou omítku, která se svým povrchem bude nejvíce podobat té původní, dochované na dalších srubech tvrže. Zvolený tmavě šedý odstín pak vychází z faktu, že zelená barva se sice dochovala na velkých plochách stěn dalších objektů tvrže Bouda (pěchotních srubů K-Ba-S 21 a 24), nenašel se však žádný archivní dokument, který by zelenou barvu potvrdzoval i na vchodovém srubu tvrže. Omítky se na stěny srubu nanášely ručně, byla to tedy výzva i pro zhotovitele prací. Nutno podotknout, že tak rozsáhlá plocha (několika set metrů čtverečních), na kterou se omítka aplikovala, se při rekonstrukcích československého opevnění dosud neřešila.

Rekonstrukci vchodového srubu na Boudě prováděla v letech 2020–2021 stavební firma F. Navláčil, s.r.o., ze Zlína. Subdodávku – pancéřová posuvná vrata vjezdu a dveře vstupu pro pěší – řešila firma GAMATEC s.r.o. z Červeného Kostelce, jež odvedla řemeslně velmi kvalitní práci. Hodnota celého stavebního díla dělostřelecké tvrže Bouda spočívá nejen v hmatatelném dokladu o vyspělém prvorepublikovém průmyslu a stavebnictví, ale hovoří i o pohnutých historických událostech první poloviny 20. století. V další části projektu dojde jak na stavební obnovu interiérů (příčky, podlahy, omítky),

tak i na kompletní znovuvybavení interiéru (elektro- a vodoinstalace, vzduchotechnika, spojovací prvky, lafetace či výzbroj). Z hlediska dlouhodobého plánování budoucnosti tvrže je pak objekt koncipován jako muzeum československého opevnění, celková revitalizace vchodového objektu společně s jeho okolím tedy zároveň významně přispěje k prezentaci historických a památkových hodnot tohoto typu památek.

Obnova vybraných sakrálních památek v okrese Ústí nad Orlicí

Alžběta Bílková – Václav Paukert

V roce 2021 se dočkaly obnovy hned tři významné sakrální památky v okrese Ústí nad Orlicí, a sice kaple sv. Jana Nepomuckého, kostel sv. Václava v Letohradě a kostel Nanebevzetí Panny Marie v Ústí nad Orlicí. Historie první z nich, kaple sv. Jana Nepomuckého (Na Kopečku), sahá do roku 1735, kdy byla vystavěna patrně Donátem T. Morazzim na místě starší kaple z roku 1714. Prvotní zasvěcení z počátku 18. století bylo iniciováno rodem Kolovratů, přičemž lokace nebyla zvolena náhodně – Kopeček měl být již předtím cílem místních procesí. Nynější kapli nechal postavit vlastním nákladem Jan Václav Breda, který v roce kanonizace sv. Jana Nepomuckého (1729) žádal biskupskou konzistoř o povolení ke stavbě, práce však započaly až zmíněného roku 1735. Pětiúhelný půdorys odkazuje na světcův atribut – pět hvězd, které představují ctnosti: víru, naději, lásku, dobročinnost a sílu. Jako vzor za uskupení kaple a ambitů mohla sloužit stavba poutního kostela sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou, kterou prováděl Donát Morazzi (otec Donáta Theodora). V uplynulém roce byly dokončeny finální práce na obnově opukových soklů a fasád ambitů kaple, kterým od roku 2009 předcházely dílčí obnovovací práce na střešní krytině, dlažbách, oknech i restaurování kamenných prvků.

Ke zdárnému konci dospěly rovněž finální stavební a především restaurátorské práce bohaté štukové výzdoby čelní fasády letohradského kostela sv. Václava, stejně jako

Obr. 1. Kaple sv. Jana Nepomuckého po obnově, foto: Milan Křištof